

Sammanträde med MKB-forum i Oskarshamn för studier av slutförvarssystem för använt kärnbränsle i Oskarshamns kommun.

Tid: Onsdagen den 26 maj 2004 kl. 9.30 - 16.00

Plats: Sessionssalen, Länsstyrelsen i Kalmar län

Närvarande:

Länsstyrelsen i Kalmar län: Ulf Färnhök, ordförande till och med punkt 4
Sven Andersson
Stefan Svenaeus, del av mötet

Oskarshamns kommun: Kjell Anderson
Elisabeth Englund
Rigmor Eklind
Charlotte Liliemark
Kaj Nilsson
Göte Pettersson
Lars Tyrberg
Harald Åhagen

SKI: Magnus Westerlind, ordförande från och med punkt 5
Judith Melin
Josefin Päiviö

SSI: Carl-Magnus Larsson
Åsa Pensjö

SKB: Saida Laârouchi Engström
Anders Nyström
Katarina Odéhn
Olle Olsson
Peter Wikberg
Lars Birgersson, sekreterare

Nästa möte: Onsdagen den 6 oktober.
Mötet kommer att vara öppet för allmänheten.

Innehåll

1	Fastställande av dagordning	4
2	Föregående mötesanteckningar	4
3	Avgränsningsrapport – lägesrapport och planering för fortsatt arbete.....	4
3.1	SKB redovisar inkomna synpunkter.....	4
3.2	Länsstyrelsen redovisar sina synpunkter.....	5
3.3	Kommunen redovisar status i sitt arbete	6
3.4	Diskussion – tidplan för färdigställande.....	6
4	Myndigheternas resurser	6
4.1	Oskarshamns kommun redovisar sitt behov av resurser från myndigheterna	6
4.2	SKI/SSI redovisar sin syn på tillgängliga resurser	7
5	Metodfrågan	8
5.1	SKB redovisar synpunkter som framkommit inom samråden	8
5.2	Oskarshamns kommun redovisar synpunkter från seminarium	9
6	Oskarshamns kommun	10
6.1	Lägesrapport.....	10
6.2	MKB-frågor.....	12
7	SKB	12
7.1	Lägesrapport för CLAB2 och inkapslingsanläggningen	12
7.2	Aktuellt från platsundersökning i Forsmark.....	12
7.3	Aktuellt från platsundersökning i Oskarshamn	13
8	Lägesrapport SKI	14
9	Lägesrapport SSI	15
10	Lägesrapport länsstyrelsen	15
11	Genomförda och planerade samrådsaktiviteter	16
11.1	SKB	16
11.2	Oskarshamns kommun	16
11.3	SKI.....	16
11.4	SSI	16
11.5	Länsstyrelsen i Kalmar län.....	16
12	Övriga frågor	16
12.1	Carl-projektet.....	16

Bilagor

Samtliga bilagor, förutom bilaga 4, utgörs av kopior på visade OH-bilder. I bilaga 4 ger SKI sin syn på tillgängliga resurser.

Bilaga 1	Avgränsningsrapporten – inkomna synpunkter.
Saida Laârouchi Engström, SKB.
Bilaga 2	Avgränsningsrapporten – Oskarshamns kommuns arbete.
Göte Pettersson, Oskarshamns kommun.
Bilaga 3	Kommunens syn på behov av resurser från myndigheterna.
Rigmor Eklind, Oskarshamns kommun.
Bilaga 4	SKI:s syn på tillgängliga resurser.
Magnus Westerlind, SKI.
Bilaga 5	Redovisning av synpunkter avseende metodfrågan som framkommit inom samråden.
Saida Laârouchi Engström, SKB.
Bilaga 6	Seminarium den 21 april om alternativa metoder för omhändertagande av använt kärnbränsle.
Rigmor Eklind, Oskarshamns kommun.
Bilaga 7	Samhällsgruppens arbete.
Elisabeth Englund, Oskarshamns kommun.
Bilaga 8	Misterhultsgruppens arbete.
Charlotte Liliemark, Oskarshamns kommun.
Bilaga 9	Kommungruppens arbete.
Lars Tyrberg, Oskarshamns kommun.
Bilaga 10	Säkerhetsgruppens arbete.
Rigmor Eklind, Oskarshamns kommun.
Bilaga 11	SKB:s arbete med kapsel och inkapsling.
Anders Nyström, SKB.
Bilaga 12	Aktuellt från platsundersökning i Forsmark.
Olle Olsson, SKB.
Bilaga 13	Aktuellt från platsundersökning i Oskarshamn.
Peter Wikberg, SKB.
Bilaga 14	Lägesrapport SSI.
Åsa Pensjö, SSI.
Bilaga 15	Genomförda och planerade samrådsaktiviteter.
Saida Laârouchi Engström, SKB.

1 Fastställande av dagordning

Utsänt förslag till dagordning godkändes.

2 Föregående mötesanteckningar

Föregående protokoll, nr 46 från sammanträde 2004-03-24, har varit på granskning. Under mötet cirkulerades protokollet för underskrift.

3 Avgränsningsrapport – lägesrapport och planering för fortsatt arbete

Avgränsningsrapporten togs fram i september 2003 och har sedan dess varit huvudsakligt tema vid ett flertal samrådsmöten.

3.1 SKB redovisar inkomna synpunkter

Saida Laârouchi Engström, SKB, presenterade status i arbetet med samråden om innehållet i ”omfattnings- och avgränsningsrapporten”, se *bilaga 1*.

Under våren 2003 lämnade MKB-forum Oskarshamn och Samråds- och MKB-grupp Forsmark synpunkter på en arbetsversion av *Omfattning, avgränsningar och utredningar för miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) för inkapslingsanläggning och slutförvar för använt kärnbränsle*. I september presenterades ”omfattnings- och avgränsningsrapporten, version 0” i en utgåva för Oskarshamn och en för Forsmark. Båda rapporterna behandlar hela systemet, det vill säga inkapsling, transporter och slutförvaring. Rapporterna har sedan dess varit föremål för samråd.

Samråd, med avgränsningsrapporten som huvudsakligt tema, har hållits med:

- allmänheten,
- statliga myndigheter och verk,
- nationella natur- och miljöorganisationer,
- lokala natur- och miljöorganisationer,
- MKB forum Oskarshamn,
- Samrådsgrupp Forsmark,
- regionala aktörer.

Den 12 november 2003 hölls samrådsmöte med allmänheten i Oskarshamns kommun. Motsvarande möte i Forsmark hölls den 5 februari. Totalt närvarade ett femtiotal personer från allmänheten vid dessa två möten.

Av 21 inbjudna statliga myndigheter och verk representerades fyra stycken vid ett möte i december 2003. Skriftliga svar kom från elva instanser, varav sju stycken avstår från att lämna synpunkter eller har inget att erinra. Naturvårdsverket deltog i mötet, men hade inga synpunkter på förslaget till ”omfattnings- och avgränsningsrapport”.

Avgränsningsrapporten skickades till totalt ett tjugotal regionala aktörer i Kalmar och Uppsala län. Svar inkom från 5 av dessa.

SKB bedömde att omfattningen av underlaget för miljökonsekvensbeskrivning är av speciellt intresse för natur- och miljöorganisationer och bjöd därför in till särskilda möten med respektive lokala organisationer samt nationella organisationer.

Elva nationella natur- och miljöorganisationer inbjöds till ett möte i Stockholm den 4 maj. Representanter från tre organisationer kom: Avfallskedjan, Miljöförbundet Jordens vänner och Miljövänner för kärnkraft. Övriga inbjudna, bland andra Naturskyddsföreningen, har inte lämnat någon respons, varken på inbjudan eller på de översända ”omfattnings- och avgränsningsrapporterna”.

Cirka 50 inbjudningar vardera skickades till lokala miljö- och naturorganisationer i Oskarshamn respektive Forsmark. På mötet i Oskarshamn (22 april) deltog representanter från två organisationer och två närboende. På mötet i Östhammar (13 maj) deltog representanter från tre organisationer samt ytterligare cirka tio personer.

Diskussion

Det är viktigt för SKB:s arbete med miljökonsekvensbeskrivningarna för inkapslingsanläggningen och slutförvaret att centrala statliga myndigheter och verk samt organisationer lämnar sina synpunkter tidigt i processen. Varken Naturvårdsverket eller Naturskyddsföreningen har lämnat kommentarer på avgränsningsrapporten. Eftersom båda dessa är viktiga aktörer i samråden kommer de återigen att kontaktas av SKB. En viktig fråga att diskutera med Naturvårdsverket är hur de ser på uppdelningen av arbetet mellan sig själva och de berörda länsstyrelserna.

3.2 Länsstyrelsen redovisar sina synpunkter

Avgränsningsrapporten är på internremiss hos ett antal olika avdelningar inom länsstyrelsen. Svar förväntas inkomma senast den 31 maj. Länsstyrelsen har för avsikt att lämna synpunkter till SKB i mitten av juni.

3.3 Kommunen redovisar status i sitt arbete

Göte Pettersson redovisade Oskarshamns kommuns arbete med avgränsningsrapporten, se *bilaga 2*.

Arbetsgrupperna inom LKO arbetar för närvarande med att ta fram synpunkter på SKB:s avgränsningsrapport. LKO:s arbetsgrupper ska lämna sina synpunkter till projektledningen senast den 20 september. LKO:s synpunkter kommer att förankras i kommunstyrelsen den 16 november och i kommunfullmäktige den 13 december.

3.4 Diskussion – tidplan för färdigställande

Oskarshamns kommun ligger sist i ledet med att lämna synpunkter på innehållet i avgränsningsrapporten. Efter att SKB fått kommunens synpunkter den 20 september, se ovan, kommer avgränsningsrapporten att uppdateras med hänsyn till samtliga synpunkter som inkommit under samrådsförfarandet.

Den uppdaterade versionen av avgränsningsrapporten, version 1, kommer inte att sändas ut på remiss, utan kommer att gå i tryck så snart den är klar, sannolikt i början på år 2005.

4 Myndigheternas resurser

4.1 Oskarshamns kommun redovisar sitt behov av resurser från myndigheterna

Rigmor Eklind presenterade kommunens syn på myndigheternas resurser från myndigheterna, se *bilaga 3*.

Arbetet inom MKB-forum har pågått under cirka 10 år. Myndigheterna har under denna tid varit av stor betydelse för kommunen såsom experter som kan rådfrågas i olika sammanhang. Vidare har myndigheterna bidragit till trovärdigheten i LKO-projektet gentemot allmänheten. Det är därför viktigt för kommunen att veta att myndigheterna även fortsättningsvis har resurser och kompetens att följa och granska SKB:s arbete.

Med anledning av detta ställde Rigmor Eklind två frågor till myndigheterna:

- Har ni resurser?
- Oroar vi oss i onödan?

Kjell Andersson, Oskarshamns kommun, nämnde att SKI i samband med SITE 94 byggde upp egen kompetens för att genomföra en säkerhetsanalys baserad på data

från SKB:s databas. Kommer SKI att bedriva motsvarande arbete nu under platsundersökningarna? Kjell Andersson ställde också frågan om SKI:s verksamhetsinriktade tillsyn innebär att detaljerad sakgranskning av säkerhetsfrågor nedprioriteras?

Vidare framförde Kjell Andersson att det arbete SSI driver i några fall har försenats, till exempel vad gäller arbetet med fokusgrupperna och de allmänna råden. Orsakas dessa förseningar av bristande resurser hos SSI?

4.2 SKI/SSI redovisar sin syn på tillgängliga resurser

Myndigheternas syn på tillgängliga resurser redovisades huvudsakligen av Judith Melin, generaldirektör SKI, och Carl-Magnus Larsson, stf generaldirektör SSI. I samband med presentationen framförde kommunen önskemål om att få en skriftlig version av SKI:s syn på tillgängliga resurser. Detta dokument bifogas protokollet, se *bilaga 4*.

Under de närmsta 5-10 åren ska både inkapslingsanläggningen och slutförvaret tillståndsprövas, vilket har föranlett att både SKI och SSI äskat om ytterligare resurser. I de kommande prövningarna kommer varken SKI eller SSI att kompromissa med kvaliteten i sitt arbete, utan säkerheten kommer alltid att prioriteras. Om ytterligare resurser inte erhålls kan en konsekvens därför bli att granskningsarbetet kommer att ta längre tid i anspråk.

Resursbrist har i några fall resulterat i att SSI:s arbeten har tagit längre tid än vad som planerats, till exempel arbetet med fokusgrupperna och de allmänna råden. Eftersom de frågeställningar som SSI arbetar med spänner över så många och så skiftande områden är fördelningen av interna resurser en ständigt aktuell prioriteringsfråga. Exempel på områden som under senare tid krävt stora resurser är mobiltelefoni och UV-strålning.

SSI har för närvarande ansökningar om medel som behandlas av regeringen. Om dessa medel beviljas förbättras myndighetens möjligheter att följa SKBs arbete och förbereda behandlingen av SKBs kommande ansökningar. Om inte dessa medel beviljas kan det finnas fog för kommunens oro.

SKI för en dialog med regeringskansliet om hur resurser ev. kan tillföras SKI för att förstärka SKI:s granskningskapacitet avseende såväl inkapslingsanläggning/slutförvar som planerade moderniseringar, effekthöjningar och säkerhetsprövningar av flera reaktorer.

Beslut

SKI skriver ned vad som framfördes på mötet när det gäller hur man förbereder SKBs ansökningar och hur man kommer att behandla dessa när det gäller ambitionsnivå, egna analyser och ställningstagande.

5 Metodfrågan

SKB har genomfört samråd med lokala och nationella natur- och miljöorganisationer i april/maj. Oskarshamns kommun har, i samverkan med Östhammars kommun, arrangerat ett seminarium angående alternativfrågorna den 21 april. De synpunkter som inkommit avseende metodfrågan vid dessa och andra möten redovisas nedan.

5.1 SKB redovisar synpunkter som framkommit inom samråden

Saida Laârouchi Engström, SKB, presenterade de synpunkter på metodfrågan som framkommit vid genomförda samrådsmöten, se *bilaga 5*.

Den 12 november 2003 hölls samrådsmöte med allmänheten i Oskarshamns kommun. Vid mötet framfördes inga synpunkter med bäring på metodfrågan.

Den 17 december 2003 hölls samrådsmöte med statliga myndigheter och verk. SSI framförde att alternativredovisning behövs för att verifiera huvudalternativet och att alternativ inte avser varianter inom KBS-3, utan ett helt annat koncept där tyngden i säkerheten är fördelad på ett annat sätt än för KBS-3. Enligt SSI:s bedömning skulle en säkerhetsbedömning över alternativet med djupa borrhål kunna motsvara alternativet på alternativredovisning. Vidare framförde Boverket att det är viktigt att frågan om metodval är så väl utvecklad, redan i ansökan om tillstånd för inkapslingsanläggningen, att denna kan ligga till grund för slutförvarsprövningen.

Samråd med regionala aktörer hölls vid årsskiftet 2003/2004. Inga synpunkter framfördes avseende metodfrågan.

Den 5 februari hölls samrådsmöte med allmänheten i Östhammars kommun. Vid mötet framfördes bland annat att:

- SKB måste redovisa sin motivering till varför man anser att KBS-3-metoden är bäst från miljösynpunkt och ställa den mot andra jämförbart redovisade alternativ.
- förutom transmutation och djupa borrhål bör SKB även studera och jämförbart redovisa alternativa lösningar med torr förvaring.

Vid samrådsmötet med natur- och miljöorganisationer i Oskarshamns kommun den 22 april ifrågasattes SKB:s stöd till arbetet med transmutation, eftersom detta inte verkar vara något realistiskt alternativ för svensk del. Förslag framfördes att SKB istället bör satsa på alternativet djupa borrhål och att detta alternativ skulle utgöra ett fullvärdigt utrett alternativ till KBS-3 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Vid samrådsmötet med nationella natur- och miljöorganisationer den 4 maj framfördes bland annat att:

- alternativredovisningen borde baseras på en helt förutsättningslös genomgång av alternativ,
- SKB bör söka en miljömässigt optimal lösning,
- alternativen borde jämföras på tekniska - miljömässiga grunder, ej avfärdas av juridiska skäl.

Vid samrådsmötet med natur- och miljöorganisationer i Östhammars kommun den 13 maj framfördes att alternativforskningen bör inriktas på metoden djupa borrhål. Denna metod bör läggas fram som ett fullvärdigt utrett alternativ till KBS-3 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Diskussion

De inkomna synpunkterna kan sammanfattas som att den satsning SKB gör för att följa utvecklingen inom transmutationsområdet ifrågasätts eftersom transmutation inte förefaller att vara någon lösning för Sverige. Dessutom lyfts alternativet djupa borrhål fram av bland annat SSI och miljörelsen. SKB kommer att kontakta SSI för att diskutera vad en säkerhetsbedömning över alternativet med djupa borrhål bör innehålla.

Kommunen framförde att transmutation inte är något realistiskt alternativ för svensk del, åtminstone inte på kort sikt. Däremot kan kanske transmutations-tekniken vara betydligt mer utvecklad då djupförvaret kommer att förslutas, enligt plan om drygt 50 år.

5.2 Oskarshamns kommun redovisar synpunkter från seminarium

Rigmor Eklind redovisade synpunkter från seminariet den 21 april, se *bilaga 6*.

Det första seminariet inom ramen för kommunal samverkan mellan Östhammar och Oskarshamn i slutförvarsfrågan (ÖSOS) ägde rum den 21 april. Seminariet behandlade alternativa metoder för att ta hand om använt kärnbränsle. De metoder som belystes var djupa borrhål, torr förvaring (DRD-metoden) och transmutation/upparbetning.

De slutsatser som kommunen drog från seminariet var att:

- transmutation/uppärbetning inte är en lösning för Sverige, åtminstone inte inom närmsta framtiden,
- djupa borrhål behöver belysas ytterligare,
- kommunen kommer att kontakta SKI/SSI för att få Mörners kritik av KBS-3-metoden och de vetenskapliga geologiska grunderna som framförts tillsammans med DRD-metoden belyst ytterligare, till exempel i form av ett seminarium.

6 Oskarshamns kommun

6.1 Lägesrapport

Ordförandena för *Samhällsgruppen*, *Misterhultsgruppen*, *Kommungruppen* och *Säkerhetsgruppen* redovisade hittills utfört arbete och planering av kommande arbete.

Samhällsgruppen arbetar bland annat med att gå igenom SKB:s avgränsningsrapport, se *bilaga 7*. I arbetet ingår att identifiera de frågor som är prioriterade för LKO, fundera på om något saknas och om detaljeringsnivån är rimlig. Genomgången kommer att avslutas under augusti, varefter lägesrapportering sker till kommunfullmäktige under september.

Den 5 maj arrangerade samhällsgruppen tillsammans med länsstyrelsen ett möte med syfte att skapa ett regionalt nätverk i kärnavfallsfrågan och få synpunkter på samhällsprogrammet ur ett regionalt perspektiv. Cirka 30 personer deltog i mötet, bland annat representanter från SKB, SSI, SKI, länsstyrelsen och LKO.

Under november kommer en temavecka att anordnas för gymnasieelever på Oscarsgymnasiet. Temaveckan, som kommer att fokusera på frågor kopplade till demokrati och etik i samband med beslut om slutförvar av använt kärnbränsle, kommer att avslutas med ett seminarium den 17 november.

Misterhultsgruppen har delat in sig i två huvudarbetsgrupper – en för lokalprogrammet och en för lokala miljöfrågor, se *bilaga 8*.

För lokalprogrammet bedöms följande frågor vara viktigast:

- Attrahera inflyttning till Misterhults socken.
- Möjligheter att utveckla besöksnäringen?
- Infrastruktur/kommunikationer.
- Möjligheter för SKB att öka omfattningen på lokal upphandling av tjänster och produkter?

Med tanke på att Misterhults socken är ett av Sveriges fornlämningsstättaste områden skulle ett möjligt sätt att utveckla besöksnäringen vara att anordna "kulturturism".

Viktiga lokala miljöfrågor behandlar bland annat imagefrågan (jordbruksprodukter, fisk etc), vattenförsörjningen, väg- och transportfrågor, buller, hantering av bergmassor och hälsokonsekvenser.

Den 10 maj arrangerade Misterhultsgruppen och SKB ett informationsmöte om kustvägen. Där diskuterades vägens nuläge och framtid och även hur den kan påverkas vid ett byggande av ett djupförvar. Mötet samlade drygt 50 personer. Många bra synpunkter kom fram vid mötet, bland annat vad gäller gång- och cykelvägar. I sammanhanget är det värt att notera att förberedelse tiden för ett vägprojekt från idé till byggstart är 5-8 år.

Kommungruppen redogjorde för utfört arbete sedan senaste mötet med MKB-forum i mars, se *bilaga 9*. Gruppen har bland annat arbetat med besöksprogrammet, granskat SKB:s avgränsningsrapport och "ovanjordsrapporten" R-03-32 samt granskat SKI:s förslag till områden av riksintresse för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Under hösten 2004 kommer kommungruppen med flera att arrangera ett seminarium på temat "Erfarenheter av Hallandsåsprojektets samrådsprocess förmedlad av parterna".

Säkerhetsgruppen informerade om genomfört, pågående och planerat arbete, vilken bland annat inkluderar seminariet om alternativa metoder den 21 april och fortsatt arbete med kommunens villkor nr 7. Andra arbetsuppgifter är att följa upp resultat från platsundersökningarna och säkerhetsanalyserna, samt granska FUD-04, se *bilaga 10*.

Som ett led i arbetet med villkor 7 har säkerhetsgruppen tillsammans med SKI och SSI tagit fram en lista med 12 frågor/problemområden som behöver bevakas och fås besvarade/utredda under platsundersökningsskedet. Säkerhetsgruppen kommer att sammanställa hur de olika frågorna tas omhand, av SKB och av myndigheterna. Kommunstyrelsen har nyligen godkänt gruppens hantering av villkoret. I samarbete med myndigheterna kommer listan att uppdateras årligen. Den första uppdateringen kommer att ske i början av 2005. I samband med uppdateringen kan frågor komma att avföras, läggas till eller ges ny prioritering.

Diskussion

Vad avser de imagefrågor som Misterhultsgruppen arbetar med informerade SSI om att det sedan 1972 sker en radiologisk omgivningsbevakning genom OKG:s försorg.

Säkerhetsgruppen frågade om SKB skulle kunna arrangera en presentation av de resultat som hittills framkommit inom platsundersökningarna på samma sätt som nyligen gjorts i Forsmark. SKB framförde att rapporteringen för platsundersökningarna i Oskarshamn ligger något senare än för Forsmark, men strax innan sommaren kommer den modellrapport som beskriver Simpevarpsområdet att vara klar. Det skulle därför passa bra med en presentation strax efter sommaren. SKB och kommunen kommer överens om datum och formerna för presentationen.

Beslut

Två viktiga lokala miljöfrågor som Misterhultsgruppen arbetar med är buller och hälsa. Vid nästa möte med MKB-forum kommer SKB att redovisa status i det pågående arbetet med dessa frågor.

6.2 MKB-frågor

Kommunen hade inga MKB-frågor att framföra.

7 SKB

7.1 Lägesrapport för CLAB2 och inkapslingsanläggningen

Anders Nyström, SKB, redogjorde för SKB:s arbete med Clab etapp 2 och inkapslingsanläggningen, se *bilaga 11*. Arbetet med Clab etapp 2 är så gott som avslutat. Under juni kommer sammankoppling av bassängvattnet att ske. Inlagring av bränsle planeras starta i oktober/november.

SKB:s huvudalternativ är att inkapslingsanläggningen lokaliseras i anslutning till Clab. Projekteringskonsult har upphandlats och projekteringsarbetet har startat. Nyligen har konsult upphandlats för att ta fram den allmänna delen i den preliminära säkerhetsrapporten, PSR.

Vid kapsellaboratoriet utvecklas två metoder för svetsning av kapselns lock; elektronstrålesvetsning (EBW) och friktionssvetsning (FSW). Nyligen har den första kompletta kapseln försluten med FSW framställts. Bedömningen utifrån hittills uppnådda resultat är att underlag för att välja svetsmetod ska kunna vara framme enligt plan, det vill säga i början av 2005.

7.2 Aktuellt från platsundersökning i Forsmark

Olle Olsson, SKB, informerade om platsundersökningen i Forsmark, se *bilaga 12*.

De data som tas fram inom platsundersökningsarbetet används för att ta fram en samlad bild av platsens egenskaper och förutsättningar för ett djupförvar. Den första modellrapporten som beskriver undersökningsområdet i Forsmark har tagits fram. Modellen innefattar själva kandidatområdet och dess omgivning. Modellrapporten diskuterades med INSITE-gruppen i slutet av april. Vid mötet diskuterades även modellen för Simpevarp och strategin för fortsatta undersökningar.

SKB har genomfört en studie av vilken betydelse grundvattnets flödesmönster har för lokaliseringen av djupförvaret. Viktiga slutsatser från studien är att:

- strömvägarna är längre under ett lokalt inströmningsområde än under ett utströmningsområde,
- förenklade analyser ger längre flödesvägar för inlandsförläggning än för kustförläggning, men noggranna analyser visar att det i huvudsak är den lokala topografin som bestämmer flödesvägarnas lägen,
- förekomst av salt grundvatten ger komplext flödesmönster och förenklade analyser kan resultera i orealistiska cirkulationsceller.

De slutsatser SKB drar från denna studie avseende förvarets lokalisering är att:

- det finns ingen anledning att förändra SKB:s krav och kriterier,
- det är generellt en fördel om förvaret placeras under ett lokalt inströmningsområde,
- det är de lokala förhållandena som avgör platsens lämplighet.

Inledande platsundersökningar pågår på tre platser; Forsmark, Simpevarp och Laxemar. Val mellan Simpevarp och Laxemar görs under hösten 2005.

Undersökningarna planeras att avslutas sommaren 2007. I slutet av 2008 kommer ansökan att inlämnas.

I Forsmark har borrhningar vid borrhplats fem, som ligger vid Bolundsfjärden, nyligen avslutats. Borrhningar vid borrhplats sex, som ligger strax norr om Bolundsfjärden, planeras att påbörjas inom kort.

Två potentiella lägen för ovanjordsanläggningarna har identifierats, vid SFR respektive vid infarten till Forsmark. Den preliminära layout som tagits fram för själva förvaret under jord baseras på att 4500 kapslar ska deponeras och med ett antaget bortfall av 25 %, för att ha marginal om att alla teoretiska positioner för deponering av kapslar inte går att använda.

7.3 Aktuellt från platsundersökning i Oskarshamn

Peter Wikberg, SKB, redogjorde för platsundersökningen i Simpevarp, se *bilaga 13*.

Diskussionerna med markägarna och deras advokat har resulterat i att SKB skrivit avtal med så gott som samtliga markägare inom Laxemarområdet. Fortsättningsvis kommer alltså platsundersökningar att pågå i både Simpevarps- och Laxemarområdet. Under 2004 kommer undersökningarna inom Laxemarområdet att prioriteras.

Fyra kärnborrhål är borrade i Simevarpsområdet. Resultaten från det första (KSH01) visar lägre sprickfrekvens och vattengenomsläpplighet än förväntat. Det andra borrhålet (KSH02) har högre sprickfrekvens och vattengenomsläpplighet. Det tredje (KSH03) har en låg sprickfrekvens och antyder en vertikal randzon mot havet. Resultaten från det fjärde borrhålet (KSH04) är inte klara. I Laxemarområdets nordöstra del finns sedan tidigare två djupa borrhål, KLX01 och -02. Inledningsvis planeras ytterligare två kärnborrhål. Det första av dessa, KLX04, har nu nått ned till 500 meter. Borrningen av KLX03 har nyligen påbörjats.

I mitten av 2005 planeras en preliminär säkerhetsbedömning vara framtagen för båda områdena, varefter ett väljs för komplett platsundersökning. I de preliminära säkerhetsbedömningarna görs ingen jämförelse mellan platserna, utan platserna jämförs med de kriterier som tagits fram och redovisats i rapport TR-02-28.

Hittills har två möjliga lägen för ovanjordsanläggningarna identifierats, vid Clab respektive på Hålö. Arbetet med att identifiera möjliga lägen inom Laxemarområdet har nyligen påbörjats. I början av juni kommer SKB att anordna exkursioner i området med markägare och kommunen för att diskutera hur anläggningarna skulle kunna inplaceras i Laxemarområdet.

8 Lägesrapport SKI

Josefin Päiviö Jonsson gav en lägesrapport för SKI:s arbete inom olika områden.

SKI:s förslag till avgränsning av områden av riksintresse för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall har skickats ut på remiss till bland annat SKB, SSI, länsstyrelsen i Kalmar län och Oskarshamns kommun. Synpunkter ska vara inkomna senast den 15 augusti.

SKI:s expertgrupp, INSITE, följer SKB:s platsundersökningar och granskar resultaten. Vid det senaste mötet med SKB, vilket ägde rum i april, diskuterades bland annat avgränsningen av P2-området vid Simpevarp.

SKI:s granskning av SFR-SAFE är avslutad och information har gått ut till berörda parter.

Under hösten kommer två redovisningar från SKB som innebär ett omfattande granskningsarbete för SKI, nämligen interimrapporten inför SR-Can och FUD-

04. SKI prioriterar granskningen av SR-Can och har därför fått granskningstiden för FUD-04 förlängd till juni 2005.

9 Lägesrapport SSI

Åsa Pensjö gav en lägesrapport för SSI:s arbete, se *bilaga 14*.

SSI:s förslag till allmänna råd till slutförvarsföreskrifterna (SSI FS 1998:1) kommer att diskuteras med Oskarshamns och Östhammars kommuner vid månadsskiftet augusti/september. De allmänna råden planeras att vara klara till slutet av 2004.

SSI har utfört en enkätundersökning riktad till 1500 personer i de två platsvalskommunerna angående människors upplevelser av risk under långa tidsperioder. Svarefrekvensen uppgick till drygt 40 %. Under våren 2003 genomfördes en mindre undersökning inom SSI, där forskare och experter besvarade delar av frågeformuläret. Totalt inkom 13 besvarade formulär. Bland slutsatserna kan nämnas att de tillfrågade i Östhammars och Oskarshamns kommuner ansåg att SSI:s granskningsarbete av SKB:s forskningsprogram är viktigt eller mycket viktigt. Betydelsen av granskningsarbetet ökade med närheten till nutiden och driftsperioden bedömdes som den allra viktigaste. Rapporten finns tillgänglig på SSI:s hemsida, www.ssi.se.

10 Lägesrapport länsstyrelsen

Sven Andersson, länsstyrelsen i Kalmar län, gav en lägesrapport om länsstyrelsens arbete.

SKB:s pågående platsundersökning kräver regelbundna samråd med länsstyrelsen enligt miljöbalken 12 kap för de verksamheter eller åtgärder som "väsentligt kan komma att påverka naturmiljön". Ett led i detta arbete är det yttrande länsstyrelsen nyligen lämnade angående SKB:s borrhningar av KLX03 och seismiska undersökningar inom Laxemarområdet. Eftersom KLX03 borrar tämligen långt från kusten är SKB:s spolvattenhanteringen av speciellt intresse.

SKB har lämnat underlag avseende tre nya borrhplatser till länsstyrelsen. Länsstyrelsens yttrande kommer innan semestern.

11 Genomförda och planerade samrådsaktiviteter

11.1 SKB

Saida L. Engström informerade om SKB:s genomförda och planerade samrådsaktiviteter, se *bilaga 15*.

Den 22 april hölls samrådsmöte med lokala natur- och miljöorganisationer i Oskarshamns kommun. Motsvarande möte i Forsmark hölls den 13 maj. Samrådsmötet med nationella natur- och miljöorganisationer genomfördes i Stockholm den 4 maj. Nästa samrådsmöte med allmänheten i Oskarshamns kommun planeras till början av 2005.

Saida L. Engström informerade om att den första sammanställningen av det gångna årets genomförda utökade samråd enligt miljöbalken nyligen har distribuerats till bland annat närboende.

11.2 Oskarshamns kommun

Kommunen hade inget att tillägga.

11.3 SKI

Inget att tillägga.

11.4 SSI

Inget att tillägga.

11.5 Länsstyrelsen i Kalmar län

Inget att tillägga.

12 Övriga frågor

12.1 Carl-projektet

Det så kallade Carl-projektet syftar till att följa upp MKB-processer, bland annat den svenska slutförvarsprocessen. Projektet är internationellt och kommer att få sin finansiering från bland annat Storbritannien, Belgien och Sverige.

Diskussion

Alla parter som ingår i MKB-forum har intresse av att få insikt i andra MKB-processer. Oskarshamns kommun önskar att Sverige deltar i projektet och att deltagandet finansieras av SKB.

Om Sverige ska delta i projektet, så anser SKB att finansieringen bör delas mellan SKI, SSI, de två platsvalskommunerna och SKB.

Oskarshamns kommun kommer att kontakta Östhammars kommun för att diskutera finansieringsfrågan vidare.

Vid protokollet

Lars Birgersson

Justeras

Ulf Färnhök
(ordförande, första delen av mötet)

Magnus Westerlind, SKI
(ordförande, senare delen av mötet)

SKB

Oskarshamns kommun

SSI